

AŤ SE Z VÁS DUCH BOŽÍ RADUJE!*A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupění. (Ef 4:30)***1. čtení:** Žalm 119:161-175**Hlavní čtení:** Efezským 4:25-32

Milí bratři, milé sestry,

při studiu těchto veršů z Pavlova listu Efezským mě zaujalo, a vlastně i dojalo, jak silně jsou závislé na Starém zákoně. Apoštol si ty dobré rady pro život křesťanské komunity rozhodně nevycucal z prstu. Nevymýšlí si je. Jistě, to by nás snad ani nenapadlo. Duch svatý mu je všechny sdělil. Ale otázka zní: Jak? Přišly ty myšlenky jako blesk z čistého nebe? Jako okamžitý nápad od Boha? Nemyslím si. Přicházely postupně. Pavel tyto výroky totiž znal ze Starého zákona. Studoval je. Učil se jim zpaměti. Vlastně je sál už spolu s mateřským mlékem. Žily v jeho mysli i v jeho srdci.

Za tím je dlouhodobá práce Ducha svatého s celým Božím lidem. Kdysi dávno Duch oslovoval Mojžíše a Davida, proroky, básníky, zpěváky a mudrce. Působil také na ty, kteří jejich slova uchovali pro nás. Otevíral skrze tyto inspirované texty srdce apoštola Pavla, který je později vkládal do svých dopisů určených pro křesťanská společenství. A tak i těmto čerstvým křesťanům tato slova, původem ze Starého zákona, znovu ožila a přiváděla k životu. A to se stává i nám. To se díky Duchu svatému děje stále znovu.

A jen tak na okraj: Apoštol Pavel, ani žádný jiný pisatel Nového zákona, by nikdy první část Bible nenazval Starým zákonem. Nikdy! Pro ně to bylo Písmo. Živé, mocné a stále aktuální Boží slovo. Duchem prosycený svatý text. Vlastně pro Ježíše a apoštoly celá Bible. Jediná, kterou měli k dispozici. Nový zákon byl tehdy ještě na houbách.

Bratři a sestry, chovejme v úctě celé Písmo. První smlouvu. I Druhou smlouvu. Tradičně řečeno: Starý zákon i Nový zákon. O tu Druhou smlouvu, tedy o Nový zákon se zase tak moc nebojím. Bojím se však o tu První smlouvu. O Starý zákon. Aby jej křesťané četli, studovali, rozjímalí nad jeho rozmanitými texty, modlili se jeho slovy k Bohu, aby to s ním křesťané nevzdávali bez boje. A když už používáme slovní spojení „Starý zákon“, pak alespoň s vědomím, že přídavné jméno „starý“ nemusí nutně znamenat jen zastaralý, překonaný, zbavený platnosti, divný a možná i směšný, vlastně tak trochu nadbytečný. Ale že „starý“ znamená také generacemi prověřený, pobírající autoritu, vybízející k vážnosti a úctě. Kniha Leviticus praví:

- *Před šedinami povstaň a starci vzdej poctu. Boj se svého Boha. Já jsem Hospodin. (Lv 19:32)*

A my můžeme tuto Mojžíšovu výzvu vztáhnout na celý Starý zákon. Měl by mít vážnost mezi námi. Přestože všemu, co se v něm píše, na první dobrou nerozumíme. Přestože se vším, co říká, hned nesouhlasíme. Ale táty nebo dědečka si přece vážíme i tehdy, když jim nerozumíme, nebo s nimi nesouhlasíme. Mluvíme s nimi dál. Nepřerušujeme s nimi kontakt. Tak ani s první rozsáhlou částí Bible.

Vzpomeňme také, že kniha Daniel dává Bohu jméno *Věkovitý*. (Da 7:9.13.22) Znamená to snad, že je Bůh starý dědeček na obláčku s třesoucíma se rukama, hůlčičkou, šedivými vlasy a vypadanými zuby, který už neví, co měl v poledne k obědu? To ani náhodou. On je Věkovitý. Vládce a Soudce. Vždycky zde byl. Byl i tehdy, když ještě nic nebylo. A vždycky zde bude. I když nic z toho, co jest, nebude. On je Věkovitý. Ten, který vládne svému stvoření. A právem si nárokuje veškerou úctu a bázeň od svého stvoření. A totéž platí i pro jeho slovo, ať už Starého či Nového zákona.

Všimněte si, jak apoštolu Pavlovi koluje v žilách židovské Písmo. Píše:

- ²⁵ *Proto zanechte lži a ,mluvte pravdu každý se svým bližním‘ ,vždyť jste údy téhož těla.*

A tím cituje slova proroka Zachariáše:

- ¹⁶ *Konejte toto: Mluvte každý svému bližnímu pravdu. Vynášejte ve svých branách pravdu a pokojný soud. ¹⁷ Nezamýšlejte nikdo ve svém srdci proti bližnímu nic zlého. Nelibujte si v křivé přísaze. To všechno nenávidím, je výrok Hospodinův. “ (Za 8:16-17)*

Pavel pokračuje:

- ²⁶ *„Hněváte-li se, nehřešte.“*

A tím cituje slova žalmisty, který napomíná své odpůrce:

- *Ve svém rozčilení nehřešte, na lůžku přemýšlejte a zmlknete. (Ž 4:4)*

Pavel píše dál:

- *Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce ²⁷ a nedopřejte místa d'áblu.*

A tím myslí na princip Mojžíšova Zákona: *Uzavřete spory týž den. S koncem dne skončí i vaše spory. (např. Dt 24:15)* A vůbec: Před ukvapeným nebo přemrštěným hněvem, také před hádkou, která nevede k usmíření, varují často mudroslovné knihy, Přísloví a Kazatel.

Pavel přidává další výzvu:

- ***²⁸ Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými.***

Tady bychom opět mohli odcitovat spoustu pasáží ze Starého zákona, počínaje 4. a 8. přikázáním Desatera. *Šest dní budeš pracovat. A nebudeš krást.* (Ex 20)

Pavel přidává:

- ***²⁹ Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost.***

A zde se mu možná vybavují četné výroky z knihy Žalmů, kterou první křesťané tolik milovali. Jen namátkou jedno varování a jedno povzbuzení:

- *⁴ Jen zhoubu tvůj jazyk splétá, máš ho ostrý jako břitvu, pleticháři.⁵ Zlo miluješ víc než dobro, klam více než spravedlivé slovo. ⁶ Miluješ každé podvrtné slovo, jazyku lstivý.* (Ž 52:4-6)

Naproti tomu:

- *³⁰ Ústa spravedlivého pronášejí moudrost, jeho jazyk vyhlašuje právo. ³¹ Má v svém srdci Boží zákon, jeho kroky nezakolísají.* (Ž 37:31)

A nakonec i výrok o Duchu svatém vychází ze Starého zákona. To by nás možná ani nenapadlo! Že Boží lid trápil Hospodina, o tom čteme poměrně často. Třeba hned v knize Genesis, před potopou:

- *³ Hospodin však řekl: „Můj duch se nebude člověkem věčně zaneprazdňovat. Vždyť je jen tělo. Ať je jeho dnů sto dvacet let.“* (Gn 6:3)

Nebo na poušti. Žalmista vzpomíná hříchy svých otců:

- *⁴⁰ Kolikrát mu v poušti vzdorovali, jakou trýzeň působili mu v tom pustém kraji! ⁴¹ Zas a zase pokoušeli Boha, činili výčitky Svatému Izraele.* (Ž 78:40)

A jak na to strastiplné putování vzpomíná Hospodin skrze ústa proroka Izajáše? To je pro nás asi nejdůležitější citát:

- *⁹ Každým jejich souzením byl sužován a anděl stojící před jeho tváří je zachraňoval; svou láskou a shovívavostí je vykupoval, bral je na svá ramena a nosil je po všechny dny dávné.¹⁰ Oni se však vzpírali a trápili jeho svatého ducha, proto se jim změnil v nepřítele, sám bojoval s nimi.* (Iz 63:9-10)

Tyto texty má Pavel na mysli, když píše výzvu:

- ***³⁰ A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupění.***

Bratři a sestry, týden po Svátcích seslání Ducha svatého se zeptejme znovu: *Kdo je to Duch svatý?* Církev po staletí tvrdí, že Duch svatý je třetí osoba Boží Trojice. A to, co církev o Duchu svatém vyznává, vyčetla z Pisma Starého i Nového zákona. Nejen ze zkušeností křesťanů. Nejen z mocných skutků a zvláštních duchovních projevů. Ale právě z Božího slova. Což je správné, protože my se můžeme mýlit v kdečem. Tím spíš ohledně existence a působení Ducha svatého. Bůh se ale nemýlí. Bůh nejlépe zná sebe sama. (1K 2:10 11) A co chce, abychom o něm věděli i my, to nám ve svém slovu sděluje. A to platí i o Duchu svatém.

Duch svatý je tedy Bůh sám. Třetí osoba Boží Trojice, spolu s Otcem i Synem. To si musíme stále znovu připomínat. Mnozí lidé se totiž domnívají, že Duch svatý je nějaká neosobní energie, kterou Bůh posílá na zem, mezi nás. Jakási božská síla, skrze kterou Pán Bůh operuje v tomto světě. A ne Boží osoba. Mnozí jsou přesvědčeni, že Duch svatý se podobá elektrické energii, nebo vichřici. Elektřina kope, dokonce umí i zabít. A vichr láme stromy. A Duch přece dokáže mocně působit mezi lidmi, no ne? I Pán Ježíš jej přirovnává k větru. (J 3:8) Ano, jeho projevy a působení. Ovšem když Ježíš mluví přímo o něm, pak jako o někom.

- *¹⁵ Milujete-li mne, budete zachovávat má přikázání; ¹⁶ a já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi navěky - ¹⁷ Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude.* (J 14:15-17)

A teď: Kdyby Duch svatý byl jen božskou silou, a ne přímo osobou, pak bychom ho těžko mohli zarmoutit. Můžeme rozesmutnit elektřinu? Můžeme uvést do zármutku třeba tornádo? Asi těžko. Jejich sílu, tu zakusit můžeme. Ale nemůžeme je rozplakat. Ovšem Ducha svatého rozesmutnit můžeme, říká Písmo. To znamená, že Duch svatý je osoba. Božská osoba. Žádná neosobní energie. Nový zákon na mnoha místech mluví o Duchu svatém jako o osobě. Duch k nám mluví (J 16:14), pečuje o nás (Ř 8:26), má svou vlastní vůli a rozum (1K 12:11). A můžeme ho i zarmoutit.

Jak to, bratři a sestry? Jak to, že právě my můžeme Ducha svatého rozesmutnit? Protože jsme mu blízcí. To dobře známe. Zarmoutit nás můžou jen blízcí lidé. Ostatní nás dokážou naštvat, rozhněvat. Mohou nás dokonce i zdeptat, což nás přivede k pláči. Ale nebudeme kvůli nim smutní.

Jen ti, s kterými máme bližší vztah, nás mohou rozesmutnit. Jen si představte: Syn dostane ve škole poznámku za to, že sprostě nadával svým spolužákům. Komu to bude líto? Učitelka bude naštvaná. Ale máma bude smutná, protože ho vychovávala tak, aby mluvil slušně. Ona si s ním dala víc práce než paní učitelka.

Duch má velmi úzký vztah s těmi, kteří v Krista věří. A proto jen tito lidé ho můžou zarmoutit. Jen si to vezměte: Duch svatý v nás probudil víru v Ježíše Krista. On nás vzbudil ze spánku smrti. Umožnil nám znovu se narodit pro království nebeské. Díky němu nejsme dětmi hříchu, ale dětmi živého Boha. On si nás oblíbil. On nás má rád. On s námi žije. On nás posvěcuje. Pracuje na nás, abychom se stále více podobali našemu Pánu Ježíši. Dává nám své dary. Těší nás, když jsme smutní. Napomíná nás, když hřešíme. Povzbuzuje nás, když jsme skleslí, anebo třeba líní. Probouzí v nás ochotu vyznat Bohu všechno zlé, čeho jsme se dopustili. Pavel píše, že Duch nás zapečetil pro Boží království. Tedy že nás neomylně vede do Kristovy náruče. On v nás přebývá. My jsme jeho. A on je náš. Je s námi bytostně propojený. (1K 3:16)

A teď: Čím můžeme Ducha svatého zarmoutit? Každým hříchem, kterého se dopouštíme. Vždyť on je Duch svatý. Tedy dokonalý, čistý, bezhříšný. A proto ho rozesmutní každá naše nedokonalost, každá naše duchovní nečistota, každý náš hřích. Vždyť on je Duch Kristův. Proto ho zarmoutíme, kdykoli nežijeme, jako žil náš Pán Ježíš Kristus.

V dnešní pasáži apoštol Pavel uvádí zcela konkrétní příklady toho, jak můžeme a jak bychom neměli zarmoutit Ducha svatého. Ducha, který je v nás, a který je i v srdcích našich bratrů a sester. Tak tedy: Máme žít mezi sebou v pravdě. Když si budeme navzájem lhát, Duch svatý bude smutný. Smíme se občas hněvat. Ale nesmíme přitom hřešit. Nesmíme druhým v záchvatu hněvu ubližovat. Navíc se nesmíme hněvat příliš dlouho. Protože čím déle se zlobíme na naše blízké, tím větší prostor dáváme ďáblu, který toho rád využije. Nesmíme žít na úkor druhých lidí. To také rmoutí Ducha svatého. Místo pokoutných šmelin a krádeží máme pracovat a vydělávat nějaké peníze, z kterých navíc můžeme obdarovat druhé lidi. Pokud nám to samozřejmě naše zdraví a možnosti dovolují. A vyvarujme se špatných slov! Z toho je také Duch svatý smutný! *Žádné zkažené řeči! Žádná shnilá slova!* Tedy slova, která by přinášela druhým lidem rozklad, zkázu, zmar. Která by je rozložila a ničila. Apoštol zde nemá na mysli jen sprostá slova, kterými se lidé v záchvatu někdy častují. On myslí i na slušná slova a slušné věty, kterými umíme druhého člověka odrovnat. Například: *Ty se nikdy nezměníš. Už jsem tě odepsal.* To jsou shnilá slova, která dokážou Ducha svatého zarmoutit. Naopak: Ducha svatého potěšíme, když svými slovy budeme budovat a stavět. Třeba mosty mezi lidmi. Nebo druhé lidi postavíme znovu na nohy. Naše slova mají přinášet milost do života našich bližních. Nakonec nejde jen o slova. Ale o celý způsob života. Pavel uzavírá:

- ³¹ *Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost;* ³² *bud'te k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.* (celá pasáž: Ef 4:25-32)

Bratři a sestry, co se stane, když Ducha svatého zarmoutíme? Potrestá nás? Zarmoutí něčím i on nás? Vráti nám to v nějaké podobě? Odejde od nás? Nechá nás osamocené? Pošle nás k vodě? Vzdá se nás? Nedovede nás nakonec do Božího království? Zcela bez obalu: Půjdem do pekla, když Ducha svatého zarmoutíme?

Víte, co se naprosto jistě stane, když zarmoutíme Ducha svatého? Bude zarmoucený. Duch bude smutný. Ale těch, v kterých vzbudil víru v Krista, se nikdy nevzdá. Ty, které zapečetil pro den vykoupění, nikdy neopustí. On svou úlohu splní. Dovede nás ke Kristu. Duch svatý se v tomto svém přístupu podobá milujícím matkám, které jsou často zarmoucené z jednání svých dětí. Ale které své děti nikdy nepřestanou mít rády. Nikdy se jich nevzdají.

Co se tedy stane, když zarmoutíme Ducha svatého? Bude smutný. A ten, kdo je smutný, je často pasivní. Neprojevuje se zpravidla ve stejné síle, jako když je radostný a šťastný. Ve svém smutku se může na čas i uzavřít. Byť nás nepřestane milovat, byť nás nikdy neopustí, může se odmlčet. A to přece nechceš, křesťane!

Modleme se: *Bože, Duchu svatý, děkujeme ti za veškerou tvou péči, kterou nám prokazuješ. Děkujeme, že právě v nás vzbudil víru v Krista. Že v nás přebýváš, že jsi nás obdařil svými dary, že díky tobě vydáváme zralé ovoce víry. Děkujeme ti, že právě nás chceš jednou doručit do rukou vzkříšeného Krista, abychom s ním ve slávě mohli na věky žít. Pomáhej nám, abychom tě co nejméně zarmucovali, abychom naopak co nejvíce žili k radosti a slávě Boží. A prosíme tě, odpusť nám, kdykoli hřešíme proti tobě i proti našim bližním. Amen.*